

Haberler > İsmail Numan Telci > Türk dış politikasında stratejik bir bölge olarak Afrika

30 Aralık 2017, Cumartesi

İSMAİL NUMAN TELCİ

Türk dış politikasında stratejik bir bölge olarak Afrika

Cumhurbaşkanı [Recep Tayyip Erdoğan](#)'ın 2017'nin son haftasında gerçekleştirdiği ve üç ülkeyi kapsayan Afrika turunun [Türkiye](#)'nin dış politikada sadece bir bölgeye odaklanmak yerine ihtiyaç görülen tüm bölgelere ulaşmak amacına hizmet ettiği söylenebilir. Nitekim bu durum 2017 boyunca Erdoğan tarafından gerçekleştirilen tüm dış politika temasları ele alındığında daha açık biçimde görülmektedir. Ocak 2017'de Tanzanya, Madagaskar ve Mozambik'i ziyaret eden Erdoğan aynı yıl içinde farklı dönemlerde İran'dan Kazakistan'a, ABD'den Çin'e, Almanya'dan Hindistan'a birçok farklı coğrafyada temaslarda bulunmuştur. Bu çerçevede Erdoğan'ın yoğun mesai harcadığı bölgelerin başında [Ortadoğu](#) gelirken Afrika'nın da bu anlamda öne çıktığı görülmektedir. Nitekim ziyaret edilen 25 farklı ülkeden 6'sı yani yaklaşık çeyreği Afrika ülkelerinden oluşmuştur. Bu durum bir önceki yıla da paralellik göstermektedir. Erdoğan'ın yurtdışı temalarında Afrika 2016'da da önemli bir yer tutmuştur. 2016 boyunca ziyaret edilen 20 ülkeden 8'ini (yüzde 40) Afrika ülkeleri oluşturmuştur.

Erdoğan'ın Afrika'ya özel bir ehemmiyet vermesinin arkasında birkaç temel nedenden bahsedilebilir: **Bunlardan ilki 2016'da Türkiye'de gerçekleştirilen hain darbe girişiminin arkasındaki FETÖ'nün Afrika'daki faaliyetlerinin sonlandırılması gelmektedir.** Bu noktada Erdoğan gerçekleştirdiği ziyaretlerde bu konuyu özellikle gündeme getirmekte ve bu ülke yönetimlerinden FETÖ'ye ait okulları Türkiye tarafından kurulan Maarif Vakfı'na devretmelerini istemektedir. Nitekim Erdoğan Çad ziyareti sırasında bu ülkenin Cumhurbaşkanı İdris Debi'den FETÖ okullarının Maarif Vakfı'na devredilmesini talep etmiş ve ev sahibi cumhurbaşkanı bu talebi olumlu karşılamıştır. Erdoğan'ın Afrika turu kapsamında ziyaret ettiği Sudan ve Tunus'ta ise FETÖ'ye ait okullar daha önce Maarif Vakfı'na devredilmişti.

Bu noktada Türkiye'nin Afrika'ya duyduğu ilginin arkasındaki ikinci neden ise bu coğrafya ile ekonomik ilişkilerin halen istenilen seviyeye çıkarılmamış olmasıdır. Mevcut ticari ve ekonomik performansın yetersiz olduğunu değerlendiren Erdoğan yönetimi Afrika ile bu anlamda çok daha büyük bir potansiyele sahip olduğunun farkındadır. Bu bakımdan Afrika ülkeleri ile olan ticaret hacmi ve bu ülkelerdeki Türk yatırımlarının artırılması konusu her ziyarette ana gündem maddesi olmaktadır. Bu durum önce Sudan'da daha sonra da Çad ve Tunus'ta yapılan görüşmelerde de ele alınmış, Türkiye ile bu ülkeler arasında karşılıklı ticaretin artırılması amacıyla birçok anlaşma imzalanmıştır. Erdoğan'ın Çad ziyareti sırasında Türkiye-Çad İş Konseyi'ne iki ülkeden yüzlerce iş adamı katılarak yeni iş birliklerinin

oluşturulması için girişimlerde bulunmuştur.

Afrika'yı ve özellikle Akdeniz ile Hint Okyanusu'nu birbirine bağlayan Kızıldeniz-Aden Körfezi hattına kıyısı olan ülkelerin bulunduğu coğrafyayı Türkiye için önemli kılan bir başka neden de bölgenin Türkiye'nin küresel ve bölgesel politikaları açısından taşıdığı önemden ileri gelmektedir.

Nitekim Afrika Boynuzu olarak isimlendirilen bu bölgeye özellikle son yıllarda birçok bölgesel ve küresel aktörün ilgisi artmuştur. Bunun başlıca nedeni bölge ülkelerinde olası bir istikrarsızlığın küresel ticareti ciddi biçimde sekteye uğratma potansiyeli barındırıyor olmasıdır. Bu durum bir taraftan Avrupa ülkelerini Çin ve Hindistan gibi Asya ülkelerinden gerçekleştirdikleri ithalatı etkileyebilecekken diğer taraftan da yine Asya'daki dünya devlerinin Ortadoğu'dan ithal ettikleri enerji ürünlerinin tedarikini tehdit edebilecektir. Bu nedenle bölgedeki en stratejik konuma sahip ülkelerden olan Cibuti'de Fransa, ABD, İtalya, Japonya ve Çin'in askeri üsleri bulunurken yine bölgede Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve [Suudi Arabistan](#) gibi ülkelerin üs açma hazırlıkları devam etmektedir. Tüm bu gelişmeler ışığında değerlendirildiğinde Türkiye'nin de bölgedeki rekabette stratejik hamleler yapması kaçınılmazdır. Bu bağlamda Türkiye yurt dışındaki en büyük askeri üssünü geçtiğimiz Eylül ayında [Somali](#)'de açarak bölgede etkin bir aktör olma niyetini tüm taraflara göstermiştir.

Sevakin Adası'nın önemi ne?

Erdoğan'ın son ziyaretinde özellikle Sudan'da gerçekleştirdiğı temaslar da bu bağlamda değerlendirilebilir. 22 alanda yapılan iş birliği anlaşmalarının önemli bir kısmı karşılıklı ticaretin artırılmasını hedeflerken iki ülke liderleri 10 milyar dolarlık bir ticaret hedefi koymuşlardır. Öte yandan ziyaretin dikkat çeken bir başka noktası da Sudan'ın Kızıldeniz kıyısındaki [Sevakin Adası](#)'nı 99 yıllığına Türkiye'ye tahsis etmesi olmuştur. Osmanlı devletinin gücünün zirvesinde olduğu dönemlerde Sudan'ın en önemli limanı olan Sevakin Adası 20. yüzyılın başlarında İngiltere'nin Port Sudan Limanı'nı inşa etmesiyle birlikte kaderine terk edilerek eski önemini giderek kaybetmiştir.

Bu tarihsel arka plan ışığında değerlendirildiğinde Kızıldeniz jeopolitiği açısından stratejik öneme sahip bir ada olan Sevakin, Türkiye'nin bu coğrafyada daha etkin bir aktör olmasının önünü açabilecektir. Sudan Dışışleri Bakanı İbrahim Ghandour'un Türkiye'nin Sevakin Adası'nda askeri gemilerin bakımının yapılabileceği bir liman inşa edeceğini açıklaması Ada'ya yönelik planların çok daha derinlikli olduğunu akıllara getirmektedir. Nitekim Türkiye, Suudi Arabistan ve BAE gibi ülkelerin Somali, Cibuti ve Eritre'de inşa ettikleri askeri üslerle giderek daha etkin aktörler haline gelmeleri karşısında bölgedeki varlığını daha geniş alanlara yayarak bu rekabette konumunu sağlamlaştırmayı hedeflemektedir. Öte yandan Sevakin Adası'nın yeniden inşa edilerek eski ihtişamlı günlerine kavuşturulması bölge turizminin gelişerek Sudan ekonomisi için önemli bir gelir kaynağı olması da beklenmektedir.

2016'da yaşanan darbe girişimine rağmen dış politikada aktif tutumunu devam ettiren Erdoğan yönetimi geleneksel ittifak ilişkilerinin sarsıldığı ve yeni bir dönemin şekillendiği bu süreçte Asya'dan Latin Amerika'ya, Ortadoğu'dan Afrika'ya Türkiye'nin dış politikasında uzun yıllar arka planda kalan bölgelere yönelik yeni hamlelerini sürdürecektir. Bu durumun en açık göstergelerinden birisi Afrika'da 2009'da sadece 12 olan büyükelçilik sayısının günümüzde 42'ye çıkmış olmasıdır. Türk Hava Yolları, TİKA, YTB ve Yunus Emre Enstitüsü gibi kurumların bölgede artan faaliyetleri, Türk iş adamlarının Afrika'ya devam eden ilgisi ve Türk dış politikasının 2016 sonrası dönemde ortaya çıkan ihtiyaçları doğrultusunda Ankara'nın Afrika politikasında uzun vadeli stratejileri hayata geçirmesi zaruri görülmektedir.

Yasal Uyarı: Yayınlanan köşe yazısı/haberin tüm hakları [Turkuvaz Medya Grubu'na](#) aittir. Kaynak gösterilse veya habere aktif link verilse dahi köşe yazısı/haberin tamamı ya da bir bölümü kesinlikle kullanılamaz.

Ayrıntılar için lütfen tıklayın.

> BAE'nin bölgesel ihtirasları ve Körfez krizi (1.7.2017)

> Demokrasinin anlamsızlaşması (27.6.2015)

SABAH

SABAH